

8 בספטמבר 2006

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

"חזבאללה" כזרוע אסטרטגית של המשטר האיראני

**פגישת מנהיג "חזבאללה" חסן נצראללה עם נשיא איראן אחמדי נז'אד
(סוכנות הידיעות האיראנית ISNA, 1 באוגוסט, 2005)**

1. לקט מידע זה בוחן את מקומו של ארגון "חזבאללה" בתפיסה האסטרטגית האיראנית ואת הסיוע הנרחב שהגישה איראן לארגון מאז הקמתו לפני 24 שנים. ארגון "חזבאללה", והעדה השיעית בלבנון שבקרבה צמח הארגון, מהווים את הדוגמא הבולטת ביותר, ולמעשה היחידה עד כה, להצלחת תפיסת "יצוא המהפכה" האסלאמית ולשימוש בתפיסה זאת כבמנוף לקידום השאיפות האיראניות להגמוניה אזורית וקידום המאבק נגד ישראל ומדינות המערב.

2. הסיוע המאסיבי שהגישו איראן וסוריה ל"חזבאללה" מאז הקמתו, שהוא בששת השנים האחרונות, הפך אותו לארגון בעל יכולות צבאיות-מדיניות, **שלוחה קדמית של איראן בלב העולם הערבי**. יכולות "חזבאללה", החורגות מאלו של ארגון טרור, עלולות להוות **איום מוחשי על אוכלוסיית ישראל**, כפי שהומחש היטב ב"מלחמת לבנון השנייה", **בעיתוי מוקדם יותר מאשר לו התכוונו איראן וסוריה**. הימצאות שלוחה קדמית זאת מקנה למשטר האיראני השפעה פוליטית בלבנון, מעצימה את השפעתו האזורית, מאפשרת הפעלת "נשק הטרור" נגד ישראל מבלי לקשור לכך ישירות את איראן מעבר לכל אלו מעניקה למשטר האיראני **אופציה צבאית לתקוף את ישראל וליצור הידרדרות אזורית בעת משבר** (למשל בתגובה על פגיעה במתקני הגרעין באיראן).

3. "מלחמת לבנון השנייה" **החלישה** את יכולותיו הצבאיות של "חזבאללה" ושחקה את מעמדו הפוליטי בלבנון. אולם **הארגון לא הוכרע** והיכולות שנפגעו הן **בנות שיקום**. לפיכך, צפוי שאיראן, יחד עם בעלת בריתה סוריה, תעשינה מאמץ לשקם את "חזבאללה", בעיקר באמצעות הברחת אמצעי לחימה מסוריה תוך הפרת האמברגו שהוטל על משלוחי נשק ל"חזבאללה". במקביל, צפוי שאיראן תזרים לזירה הלבנונית (באמצעות "חזבאללה") סכומי כסף גדולים לשיקום ההריסות ולפיצוי התושבים באזורים (השיעים ברובם הגדול) שנפגעו במלחמה.

4. **מנקודת המבט הישראלית טמון במשטר האסלאמי באיראן סיכון קיומי.** שכן, המדובר במשטר המשלב בתוכו אידיאולוגיה בלתי מתפשרת הקוראת בפומבי לחיסולה של מדינת ישראל יחד עם טיפוח ארגוני הטרור וחתימה עקבית להשגת יכולת גרעינית בלתי קונבנציונלית, תוך התעלמות מופגנת מדרישות הקהילה ה-בינ"ל. המשטר האיראני מהווה גם איום ברור לאינטרסים של ארה"ב ומדינות המערב במפרץ הפרסי ובמזרח התיכון כולו. חלקים גדולים בעולם הערבי/מוסלמי חוששים גם הם מפני האיום האיראני.

5. **על רקע זה, מדינת ישראל והקהילה ה-בינ"ל בכללותה חייבים לעשות כל מאמץ על מנת להקשות על שיקום יכולותיו האסטרטגיות של "חזבאללה", שנפגעו ב"מלחמת לבנון השנייה", כחלק מהמאבק הכולל באיום האיראני והשלוחה שלו בלבנון.**

6. **"לקט מידע" זה כולל את הפרקים הבאים:-**

א. תפיסת "יצוא המהפכה" האסלאמית.

ב. הקמת "חזבאללה" ע"י איראן בעת מלחמת לבנון.

ג. חיזוק "חזבאללה" לאחר מלחמת לבנון.

ד. מאפייני הסיוע האיראני ל"חזבאללה":-

(1) מאפיינים כלליים.

(2) "יצוא" אידיאולוגיה איראנית.

(3) אספקה מאסיבית של אמצעי לחימה איכותיים.

(4) אופן העברת אמצעי הלחימה ללבנון.

(5) הכשרת אנשי "חזבאללה" בהפעלת אמצעי לחימה.

(6) פיקוח על בניית הכוח הצבאי של "חזבאללה" והכנתו לקראת עימות אפשרי עם ישראל.

(7) מימון "חזבאללה".

(8) פגיעה בתשתית הצבאית של "חזבאללה" בעת המלחמה.

ה. סיכום ומסקנות

מפגש רעים

מנהיג "חזבאללה" חסן נצראללה מחבק את נשיא איראן אחמדי נז'אד בעת ביקור באיראן (סוכנות הידיעות האיראנית, אירנ"א, 1 באוגוסט 2005)

תפיסת "יצוא המהפכה" האסלאמית

7. השאיפה "לייצא" את המהפכה האסלאמית לכלל החברה המוסלמית (ואף לחברה האנושית כולה) הנה חלק בלתי נפרד מהפילוסופיה של האיאתאללה חימיני, מחולל המהפכה האסלאמית באיראן. חימיני ומקורביו ביקשו להתעלם מההבדלים הדתיים שבין הסונים לשיעים ומהחלוקה הלאומית, ושאפו ליצור כוח אסלאמי מהפכני, אשר בהובלתה של איראן יפעל למגר את "שורש הרע", מעצמות העל הגורמות להשחתת העולם ובמרכזן ארה"ב ("השטן הגדול") ובעלת בריתה ישראל ("השטן הקטן").

8. תפיסת "יצוא המהפכה" שימשה בראייתם של חימיני וממשיך דרכו ה"מנהיג" עלי ח'אמנהאי מנוף לקידום האינטרסים האסטרטגיים האיראניים ובמרכזם השאיפה להגמוניה אזורית וקידום המאבק נגד ישראל והמערב, תוך התערבות בענייניהם הפנימיים של מדינות אחרות.

9. במסגרת "יצוא המהפכה" העניקה איראן סיוע נדיב לתנועות אסלאמיות חתרניות ולארגוני טרור במזרח התיכון, בבלקן ובאפריקה. במקביל, ניהלה איראן במקומות שונים ברחבי העולם פעילות הסברה נמרצת להפצת ערכי המהפכה האסלאמית. פעילות זאת נמשכת גם כיום, כשהדוגמאות הבולטות, מלבד "חזבאללה" בלבנון, הן הסיוע האיראני לארגוני הטרור הפלסטיניים (בדגש על "הג'יהאד האסלאמי בפלסטין" וה-"חמא"ס") והסיוע למליציות השיעיות בעיראק במאמצייהן לערער את היציבות ולהקשות על תהליך הדמוקרטיזציה שהאמריקאים מנסים לקדמו¹.

¹ הסיוע האיראני למליציות השיעיות בעיראק מוצא ביטויו באספקת אמצעי לחימה, תחמושת, מימון, ידע מקצועי לייצור מטענים ואף אכונת פיגועים.

10. מבין ארגוני הטרור המקבילים סיוע מאיראן מתבלט "חזבאללה" כארגון הזוכה לעדיפות ברורה בהקצאת המשאבים ותשומת הלב של המשטר האיראני, ולא בכדי. במהלך 24 השנים שחלפו מאז הקמת "חזבאללה" עלה ביד הארגון להתבסס בקרב העדה השיעית בלבנון, לזכות בהישגים, ולהפוך - בראיית האיראנים - לדוגמא הבולטת ביותר (ולמעשה היחידה עד כה) של הצלחת "יצוא המהפכה".

הקמת "חזבאללה" ע"י איראן בעת מלחמת לבנון

11. "מלחמת לבנון" שהחלה ב-6 ביוני 82', פגעה במעמדה של סוריה בלבנון, חיסלה את תשתית הטרור הפלסטינית וגרמה לקריסת הממשל המרכזי בבירות. האיראנים זיהו הזדמנות לנצל את המהפך האסטרטגי שחל בלבנון על מנת להעתיק את המאבק האסלאמי לזירה הלבנונית, אל לב ליבו של העולם הערבי, ולנהל בה וממנה מאבק נגד ישראל ובעלת בריתה ארה"ב, ללא מעורבות ישירה². בזירה זאת פעלו האיראנים בעיקר בקרב העדה השיעית, העדה הגדולה בלבנון, הסובלת באופן מסורתי מקיפוח פוליטי, כלכלי וחברתי.

12. שאיפותיה של איראן תאמו את האינטרסים של סוריה, שניהלה אותה עת מאבק נגד הנוכחות הישראלית בלבנון מתוך עמדת חולשה ברורה. מפגש האינטרסים שנוצר בין השתיים הביא לכך שהסורים התירו לכח משלוח איראני בן כ-2,500 חיילים של "משמרות המהפכה" להגיע ללבנון ולהקים מאחז בקרב האוכלוסייה השיעית בבקעת הלבנון.

13. למרות שהסורים מנעו מהכח האיראני שהגיע ללבנון להשתתף בלחימה, וחלק ניכר ממנו אף הוחזר לאיראן, התבסס שאר הכח (כ-1,000-1,500 איש) בבעלבכ, אזור שהיה בשליטת הצבא הסורי. הכח האיראני הקים תשתית צבאית ולוגיסטית במחנה שיח' עבדאללה בבעלבכ שבבקעת הלבנון (מחנה צבא לבנון שעליו השתלט הכוח האיראני) ובמחנה זבדאני שבסוריה (צפונית מערבית לדמשק). גורמי מודיעין ומבצעים מקרב "משמרות

² לפירוט ראו ספרו של שמעון שפירא: "חזבאללה בין איראן ולבנון" (ת"א; הקיבוץ המאוחד, 2000), עמ' 96-133.

המהפכה" נערכו בהמשך גם בבירות, בזחלה ובמשעירה שבדרום בקעת הלבנון. תשתית הצבאית שהוקמה ע"י "משמרות המהפכה" בקיץ '82 מילאה תפקיד חשוב בהקמת ארגון "חזבאללה" ובהפעלתו למשימות טרור.

14. ההישג הבולט ביותר של "משמרות המהפכה" היה הצלחתם **לאחד במסגרת ארגונית אחת** את הקבוצות השיעיות הרדיקליות, שהתנגדו לנוכחות הישראלית ולהשפעה המערבית בלבנון. אנשי "משמרות המהפכה" הקימו את "חזבאללה" מקרב קבוצות אלו וסייעו לארגון באימונים, העברת ידע טכני, אספקת אמצעי לחימה (שהועברו דרך דמשק) אכוונה אידאולוגית ומימון כספי נדיב. **תפקיד מפתח** בהקמת "חזבאללה" בלבנון ובהפעלתו למשימות טרור נגד המערב ונגד ישראל מילא **חוג'ת אלאסלאם עלי אכבר מחתשמי פ'ור**, ששימש אותה עת שגריר **איראן בדמשק** (כיום הוא משמש כ"ראש המטה לתמיכה באנתיפאצה" וממלא תפקיד חשוב בתמיכה האיראנית בטרור הפלסטיני).

15. בשנותיו הראשונות פיתח "חזבאללה", באכוונה והנחייה של מפעיליו האיראניים, **שתי שיטות פעולה שהפכו ל"סמל המסחרי" של הטרור השיעי המונחה ע"י איראן**:-

א. **פיגועי התאבדות**: פעולות ההתאבדות בלבנון בוצעו ע"י מחבלים שיעים, שנשלחו לפעולה של הקרבה עצמית למען אללה, כחלק ממלחמת הקודש ("הג'יהאד"), מרכיב חשוב באידיאולוגיה של ח'מיני ויורשיו.³ **פעולות ההתאבדות הראשונות כוונו נגד יעדים מערביים** ובהמשך גם **נגד יעדים ישראליים** בלבנון ונגד יעדים ישראליים ויהודיים ב-חו"ל (בארגנטינה). "חזבאללה" ביצע בעת "מלחמת לבנון" שורה של פיגועי התאבדות נגד יעדים **אמריקניים וצרפתיים** בהם נהרגו מאות אנשים. פיגועים אלו הביאו לפינוי הכח הרב לאומי **ועודדו**

³ ראו לקט מידע מה-24 באוגוסט 2006: ["ייצוא אידיאולוגיה רדיקלית של המהפכה האסלאמית באיראן: ניתוח ספרון בשם "אלג'יהאד" \(מלחמת הקודש\), שנתפס ב"מלחמת לבנון השנייה" אצל אנשי "חזבאללה", פרי הגותו של מנהיג איראן, ח'אמנהאי. בספרון, שיצא לאור בלבנון, מוצגת אידיאולוגיה שבמרכזה עומדים "הג'יהאד" וה"שהאדה" \(מות הקדושים למען אללה\) ומובאות בו דוגמאות מהניסיון שנרכש ע"י "משמרות המהפכה" באיראן. אידיאולוגיה זאת מופצת ומוטמעת בקרב "חזבאללה" והעדה השיעית בלבנון.](#)

את הפלסטינים להעתיק את "המודל הלבנוני" ולהפוך את פיגועי ההתאבדות לנשק המוביל במערכת הטרור נגד ישראל.

הפיגוע במפקדת כוחות הנחתים של ארה"ב בבירות ב-82'. צילום אווירי של המפקדה לפני הפיגוע ולאחריה

הפיגוע בשגרירות ארה"ב בבירות ב-82', מתוך הספר "אל-עמליאת אל-אסתשהאדיה" (פעולות ההתאבדות) שיצא לאור בבירות (נובמבר 85')

ב. **חטיפת בני ערובה:** בשנות השמונים חטף "חזבאללה" עשרות אזרחים מערביים בלבנון וחלקם נרצחו על ידו. חטיפת בני ערובה מערביים בלבנון הפכה לשיטה עיקרית להפעלת לחץ על מדינות מערביות לשנות את מדיניותן בסוגיית מלחמת איראן-עיראק ובעניין הסכסוך הישראלי-ערבי וכן לצורך שחרור טרוריסטים שיעים ברחבי העולם.⁴

⁴ מאפייני הטרור האיראני והשיעי ופירוט הפיגועים שבוצעו ע"י "חזבאללה" באכונת איראן, ראו סקירה בת שני כרכים: "חזבאללה" דיוקנו של ארגון טרור לבנוני חובק עולם, הפועל בחסות איראנית ובתמיכה סורית" (מרס 2003). ראו גם: "איראן כמדינה תומכת ומפעילת טרור" (אפריל, 2003).

חיזוק "חזבאללה" לאחר "מלחמת לבנון"

16. במחצית השנייה של שנות השמונים ובמהלך שנות התשעים, אפשרו הסורים ל"חזבאללה" להעמיק את אחיזתו בקרב העדה השיעית בלבנון ולהקים תשתית צבאית נרחבת בדרום לבנון, במידה רבה על חשבון תנועת "אמל", המייצגת את הזרם הפרגמטי בקרב העדה השיעית. הסורים, בעלי בריתם של האיראנים, נמנעו מלפרק את נשקו של "חזבאללה" גם לאחר שהמיליציות העדתיות האחרות פורקו מנשקן בעקבות "הסכם טאיף" (89), אשר סימל את סיום מלחמת האזרחים בלבנון. התפתחויות אלו הביאו לחיזוק מעמדו של "חזבאללה" בקרב העדה השיעית ובפוליטיקה הכלל-לבנונית ואפשרו לו להמשך מאבקו נגד צה"ל ו-צד"ל תחת הכותרת של "מאבק בכיבוש".

17. נסיגת צה"ל מ"אזור הביטחון" (24 במאי 2000) ומימוש החלטת מועצת הביטחון 425 ע"י ישראל שמט לכאורה מ"חזבאללה" את הלגיטימציה הפנים-לבנונית להמשך המאבק המזוין נגד ישראל. אולם למרות זאת, סירב "חזבאללה", בעידוד איראן וסוריה, להתפרק מנשקו ולהפסיק את התקפות הטרור שלו נגד ישראל. בששת השנים שחלפו מאז, המשיך "חזבאללה" לבצע, מפעם לפעם, פיגועים נגד כוחות צה"ל שלאורך הגבול (ירי, חטיפות חיילים) ולבסס את תשתיתו הצבאית בדרום לבנון. זאת, תוך שהוא נאחז בעילות חדשות ("חוות שבעא", שחרור אסירים לבנוניים) לשם ניהול המאבק הצבאי נגד ישראל. במקביל, העמיק הארגון את הסיוע לארגוני הטרור הפלסטיניים ועודד אותם (תמורת תשלום כספי) לבצע פיגועי התאבדות בשטח ישראל, גם במהלך "מלחמת לבנון השנייה".

מאפייני הסיוע האיראני ל"חזבאללה"

מאפיינים כללים

1. בשש השנים שחלפו מאז נסיגת צה"ל מלבנון, העמיקו איראן וסוריה (תחת שלטון בשאר) את סיוען ל"חזבאללה". השתיים רואות בלבנון את החזית

הקדמית שלהן נגד ישראל ואת "חזבאללה" כארגון שליח (proxy) בעל יכולות אסטרטגיות. בשש השנים האחרונות סייעה איראן, יחד עם בעלת בריתה סוריה, לשדרג את יכולותיו הצבאיות של "חזבאללה", בעיקר ע"י בניית ארסנל של כ-12,000-13,000 רקטות קרקע-קרקע לטווחים שונים, ומערך הגנה מסודר בדרום לבנון דמוי דיביזיה איראנית.

2. הגורם האיראני המוביל ומאכוון את הסיוע ל"חזבאללה" הנה יחידת עילית של "משמרות המהפכה" בשם "כח קדס" ("כח ירושלים"). כח זה, שבראשו עומד קאסם סלימאני, הינו האחראי על הפעילות הצבאית האיראנית ואכוונת גורמי הטרור בלבנון ובמקומות נוספים בעולם (כוח זה עוסק באכוונת הטרור הפלסטיני). הסיוע של איראן ל"חזבאללה" באמצעות "כח קדס" כולל מימון כספי (למעלה מ-100 מיליון דולר לשנה), אימונים והדרכה באיראן ובלבנון, אספקת אמצעי לחימה איכותיים והעברת מודיעין אודות ישראל.

קאסם סלימאני מפקד "כח קדס" של "משמרות המהפכה", המאכוונת את פעילות "חזבאללה"

"ייצוא" האידיאולוגיה של המהפכה האסלאמית באיראן

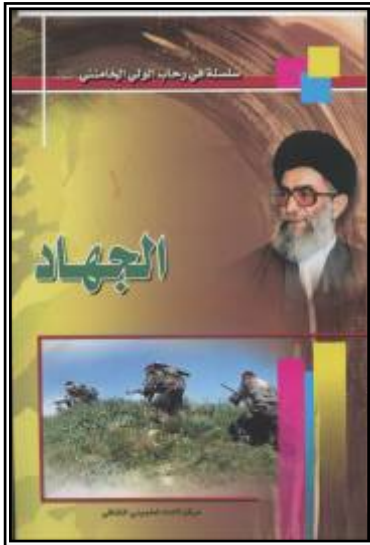
3. בקרב מחבלי "חזבאללה" בדרום לבנון נמצאו בעת "מלחמת לבנון השנייה" חומרי הדרכה אידיאולוגיים איראניים, עדות ברורה ל"ייצוא" האידיאולוגיה הרדיקלית של המהפכה האסלאמית באיראן ללבנון. חומרי הדרכה אלה זאת מודפסים בערבית ע"י בתי ההוצאה הקשורים ל"חזבאללה" ומופצים בקרב מחבלי "חזבאללה" והעדה השיעית בלבנון.

"חזבאללה", מצידו, אימץ את האידיאולוגיה האיראנית וחרט על דגלו, כמו איראן, את החתירה לחיסולה של מדינת ישראל.

4. כך למשל, במהלך המלחמה נתפסו אצל אנשי "חזבאללה" במארום אלראס ארבעה עותקים של ספרון בשם "הג'האד", שנועד כנראה במקורו לכוחות המזוינים של איראן בדגש על "משמרות המהפכה". הספרון מכיל ציטוטים רבים של ה"מנהיג" ח'אמנהאי, רואה ב"ג'האד" דוקטרינה ודרך פעולה, שבאמצעותו, יכול מוסלמי "להקריב חייו למען אללה ולהגיע לגן עדן". פסגת "הג'האד" הינה ה"שהאדה", מות קדושים למען אללה. "הג'האד" וה"שהאדה" הנם שני מרכיבים מרכזיים בתפיסת עולמו האסלאמית דתית של האיאתאללה ח'מיני ויורשו ה"מנהיג" ח'אמנהאי⁵.

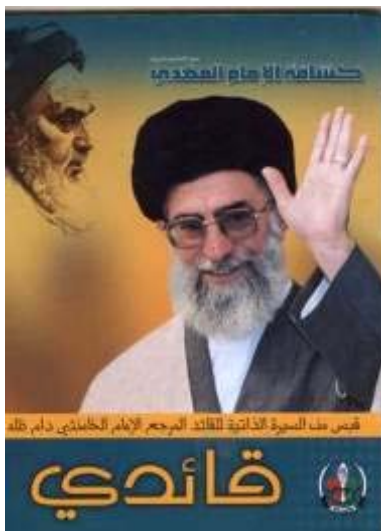
⁵ בהקשר זה ראו לקט המידע של "מרכז המידע למודיעין ולטרור": ["ייצוא" אידיאולוגיה רדיקאלית של המהפכה האסלאמית באיראן: ניתוח ספרון בשם "אלג'האד" \(מלחמת הקודש\), שנתפס ב"מלחמת לבנון השנייה" אצל אנשי "חזבאללה", פרי הגותו של מנהיג איראן, ח'אמנהאי. בספרון, שיצא לאור בלבנון, מוצגת אידיאולוגיה שבמרכזה עומדים ה"ג'האד" וה"שהאדה" \(מות הקדושים למען אללה\) ומובאות בו דוגמאות מהניסיון שנרכש ע"י "משמרות המהפכה" באיראן. אידיאולוגיה זאת מופצת ומוטמעת בקרב ה"חזבאללה" והעדה השיעית בלבנון" \(22 באוגוסט\).](#)

"ייצוא" אידיאולוגיה איראנית:

"הג'האד" (מלחמת הקודש): עמוד השער של ספרון, אשר יצא לאור בשנת 2004, ע"י "מרכז התרבות [של] האמאם ח'מיני" בחארת חריב, שבפרבר הדרומי של בירות. הספרון נתפס אצל לוחמי "חזבאללה" בדרום לבנון בעת "מלחמת לבנון השנייה". מימין: תמונתו של מנהיג איראן ח'אמנהאי, מתחתיו צילום של שלושה לוחמים. בספרון מובאות דוגמאות מהניסיון שנרכש ע"י "משמרות המהפכה" באיראן.

5. ב"מלחמת לבנון השנייה" נתפס אצל אנשי "חזבאללה" בכפר יארון (15 באוגוסט) ספרון הנושא את השם "המנהיג שלי" ("קאא'די"). הספרון הוצא ע"י תנועת הצופים של "חזבאללה" ("צופי האמאם אלמהדי"). הוא כולל פרטים ביוגרפיים אודות המנהיג האיראני ח'אמנהאי סביבו מתנהל פולחן אישיות בקרב מחבלי "חזבאללה". ח'אמנהאי מוצג בספרון כדמות מופת, כמודל לחיקוי וכדוגמא ללוחם מסור שתרים רבות למהפכה האסלאמית⁶.

כריכת הספרון "המנהיג שלי" בו מופיע עלי ח'אמנהאי עליו משקיף (משמאל) מחולל המהפכה האסלאמית באיראן, האיאתאללה ח'מיני. בראש העמוד נכתב: "צופי האמאם אלמהדי" ובתחתית: "ציטוט מתוך הביוגרפיה של המפקד, מקור הסמכות הדתית, האמאם ח'אמנהאי, ש[אללה] יאריך את ימיו". בצד הימני למטה מופיע הלוגו של "צופי האמאם אלמהדי".

הלוגו של "צופי האמאם אלמהדי"

⁶ לקט בנושא טיפוח פולחן האישיות של ח'אמנהאי והטמעת ערכי האסלאם הרדיקאלי האיראני באמצעות תנועת הצופים יפורסם בקרוב ע"י "מרכז המידע למודיעין ולטרור".

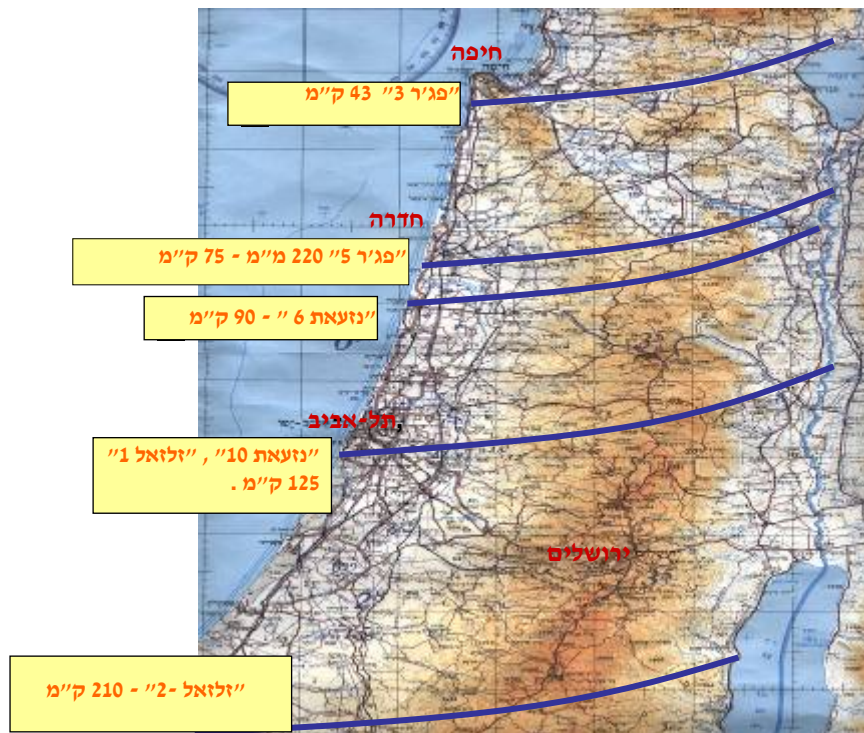
אספקה מאסיבית של אמצעי לחימה איכותיים מאיראן ל"חזבאללה"

במרכז: עלי אכבר מחתשמי פ'ור, ממקימי "חזבאללה" וכיום ראש המטה לתמיכה במערכת הטרור הפלסטינית (ה"אנתפאצ'ה"). הוא נראה משוחח עם ראש הלשכה המדינית של "חמא"ס" ח'אלד משעל (מימין), ועם מזכ"ל "חזבאללה", חסן נצראללה (משמאל) (ינואר 2003). מחתשמי פ'ור הודה כי רקטות ארוכות טווח מסוג "זלזאל 2" הועברו ע"י איראן ל"חזבאללה".

6. בשש השנים האחרונות הוצעה אספקת אמצעי הלחימה ל"חזבאללה" מאיראן ומסוריה, במגוון רב ובאיכות גבוהה, שבחלקם עשה הארגון שימוש ב"מלחמת לבנון השנייה". בקרב אמצעי הלחימה הללו בולטות הרקטות ארוכות הטווח המכוונות נגד מרכזי אוכלוסייה בישראל (הדיוק של רקטות אלו אינו מאפשר פגיעה במטרות נקודה אלא ירי סטטיסטי בלבד).

איום הרקטות על מרכזי האוכלוסייה בישראל: טווחי רקטות איראניות שבידי "חזבאללה"

7. את אמצעי הלחימה ניתן לחלק לשלוש קטגוריות :-

- א. **אמצעי לחימה מתוצרת איראן** ובכלל זה מערך רקטות ארוכות טווח מדגם "פג'ר 3" לטווח של 43 ק"מ ו"פג'ר 5" לטווח של 75 ק"מ מתוצרת תעשיית הנשק האיראנית. חלק מאמצעי הלחימה הללו הופעלו ע"י "חזבאללה" עפ"י שיקול דעתו, בהתאם לצורכי המלחמה. בחלק מהמקרים נדרש ממנו, להערכתנו, אישור איראני לפני הפעלתם.
- ב. **אמצעי לחימה מתוצרת תעשיית הנשק הסורית**. הללו כללו, בין השאר, מערך רקטות 220 מ"מ סוריות לטווח של עד 75 ק"מ ומערך רקטות 302 מ"מ לטווח של מעל ל-100 ק"מ. חלק לפחות מרכש אמצעי הלחימה הסוריים מומן, להערכתנו, ע"י איראן. "חזבאללה" העדיף להשתמש בעת הלחימה בעיקר בנשק סורי.

ג. **אמצעי לחימה מתוצרת מדינות אחרות שהועברו לידי "חזבאללה" ע"י סוריה ואיראן.** למשל: טילי נ"ט מתקדמים מדגמים "Kornet", "Metis" ו-RPG-29, או טילי נ"מ מדגם SA-7 ו-SA-14 מתוצרת רוסית שהועברו ל"חזבאללה" ע"י סוריה; או טיל חוף ים מדגם C-802 מתוצרת סין שהועבר ל"חזבאללה" ע"י איראן.

8. להלן אפיון אמצעי הלחימה העיקריים שסופקו ע"י איראן ל"חזבאללה", מרביתם מתוצרת תעשיית הנשק האיראנית ומקצתם מתוצרת מדינות אחרות⁷:-

א. **מערך רקטות קרקע-קרקע ארוכות טווח מדגם "זלזאל",** לטווחים של 125-210 ק"מ (בהתאם לדגם).⁸ רקטת "זלזאל 1" הנה בעלת טווח של 125 ק"מ, קוטר של 610 מ"מ ומשקל רש"ק של 600 ק"ג. רקטת "זלזאל 2" הינה בעלת טווח מרבי של 210 ק"מ קוטר של 610 מ"מ ומשקל רש"ק של 600 ק"ג. רקטות אלו, להערכתנו, ספגו פגיעה קשה בעת "מלחמת לבנון השנייה" ולא נעשה בהם שימוש במהלך המלחמה.

"זלזאל 2"

"זלזאל 1"

⁷ רשימה זאת אינה כוללת אמצעי לחימה שסופקו ל"חזבאללה" ע"י סוריה.

⁸ עלי אכבר מחתשמי פור, ממקימי "חזבאללה" ומי שהיה שגריר איראן בסוריה, הודה (באופן חריג) כי רקטות איראניות ארוכות טווח מסוג "זלזאל 2" הועברו לידי "חזבאללה" (בראיון ליומון הרפורמיסטי "שרק", 3 באוגוסט).

משגרי רקטות מסוג "זלזאל"

שרידי רקטת "זלזאל", שמשגרה הותקף ע"י חיל האוויר סמוך לבירות ("אלג'זירה", 17 ביולי). רקטות ה"זלזאל" ארוכות הטווח ספגו פגיעה קשה בעת המלחמה.

"פג'ר 3"

ב. רקטות קרקע-קרקע ארוכות טווח מדגם "פג'ר 3" ו"פג'ר 5" מתוצרת איראן. רקטות ה"פג'ר 3" הן בעלות טווח מירבי של 43 ק"מ, קוטר 240 מ"מ ומשקל רש"ק 90 ק"ג. רקטות ה"פג'ר 5" הן בעלות טווח מירבי של 75

ק"מ. רקטות אלו מאופיינות בפשטות טכנולוגית רבה וברמת איכות ודיוק נמוכה מאד. הן מהוות את מוקד האיום האסטרטגי שמציב "חזבאללה" בפני האוכלוסייה בצפון ישראל, הגם שברקטות אלו נעשה שימוש מועט בעת המלחמה. (6 רקטות מדגם "פג'ר 3" נורו לעבר חיפה ונחתו באזור הקריות). לא ברור לנו האם הדבר הנו עקב

הפגיעה ברקטות ובמשגרים או בשל החלטת "חזבאללה" וואו איראן
שלא להפעילן.

שרידי רקטות "פג'ר 3" (כולל מנוע) ב-17 ביולי, ביום הרביעי למלחמה, התפוצצו שתי רקטות
"פג'ר 3" בקרבת מתקנים תעשייתיים הסמוכים לחופי מפרץ חיפה.

ג. רקטות בעלות רש"ק מוגדל מסוג "פאלק" מתוצרת איראן
המשמשות לפגיעה ביעדים מבוצרים. "פאלק 1" הנה רקטה בעלת
קוטר של 240 מ"מ ומשקל רש"ק של 50 ק"ג וטווח מרבי של 10 ק"מ.
"פאלק 2" הינה רקטה בעלת קוטר 333 מ"מ ומשקל רש"ק 120 ק"ג
וטווח מרבי של 11 ק"מ.

רקטת "פאלק 2"

רקטת "פאלק 1"

רכב נושא רקטות "פאלק 1"

רקטה מדגם "נאזעאת"

ד. רקטות מדגם "נאזעאת" מתוצרת איראן (מדגמים שונים, 4-10) לטווח רחוק. קוטר הרקטה 356-450 מ"מ משקל ה-רש"ק 240-430 ק"ג טווח מרבי 80-140 ק"מ. ככל הידוע לא נעשה שימוש ברקטות מסוג זה במהלך "מלחמת לבנון השנייה".

הרס שנגרם כתוצאה מירי הרקטות: בית שנהרס בחיפה (צילום: משטרת ישראל)

טילי "ראא'ד-T"

ה. טילי נ"ט משופרים מתוצרת איראן המצוידים ב-רש"ק כפול מסוג TANDEM בעל כושר חדירת שריון גבוה ביותר גם לאחר מיגון ראקטיבי: טיל "ראא'ד", גרסה איראנית לטיל ה"סאגר", בעל טווח של 3,000 מטר וכושר חדירה של 400 מ"מ; טילי "ראא'ד-T" ("סאגר" בעל רש"ק "טאנדם") בעל טווח של 3,000 מטר וכושר חדירה של 400 מ"מ

טיל "Toophan"

אחרי מיגון ראקטיבי⁹; "Toophan", גרסה איראנית לטיל Tow, בעל טווח של עד 3,750 מטר וכושר חדירה של כ-550 מ"מ פלדה. טילי ה-נ"ט המתקדמים שהועברו ל"חזבאללה" ע"י איראן וסוריה הופעלו ע"י הארגון במיומנות גבוהה, ביום בלילה, ופגעו בעשרות כלי רק"מ של צה"ל בדרום לבנון.

טיל חוף ים C-802

1. **טילי חוף-ים מדגם C-802**, מתוצרת סין, דוגמת הטיל שפגע ב-סטי"ל "חנית" מול חופי בירות יומיים לאחר פרוץ המלחמה (14 ביולי). כתוצאה מהפגיעה נהרגו ארבעה אנשי הצוות ול-סטי"ל נגרם נזק כבד. המדובר בטיל בעל טווח של 65 מייל ימי ומשקל רש"ק של 165 ק"ג.

שרידי מזל"ט "אבאביל" שהופל ע"י חיל האוויר ב-7 באוגוסט מעל הים (דובר צה"ל. צילום: אנה ברוש)

2. **כלי טייס בלתי מאויש** (כטב"מ) מדגם "אבאביל" פרי פיתוח התעשייה האווירית האיראנית. לכלי הטייס מספר דגמים, כולל דגם תצפית ודגם "תוקף" נושא רש"ק חומר נפץ במשקל של עשרות ק"ג המצויים בידי "חזבאללה". לכלי הטייס ה"תוקף" שתי שיטות הנחייה מרחוק: בעזרת מצלמה (טווח של עשרות

ק"מ) ובעזרת GPS (טווח של מעל 100 ק"מ). כלי טייס בלתי מאוישים למטרות תצפית שוגרו ע"י "חזבאללה" לישראל במספר גיחות לפני המלחמה¹⁰. בעת המלחמה שוגר כלי טייס, ככל הנראה "תוקף", שהופל מול חופי חיפה (7 באוגוסט) ונמצא מרוסק בשדה פתוח באזור כברי (13 באוגוסט).

⁹ מיגון חדשני של טנקים הגורם לפיצוץ הפגז עוד לפני עם בואו במגע עם גוף הטנק.
¹⁰ בבוקר ה-7 בנובמבר 2004 שיגר "חזבאללה" כלי טייס בלתי מאויש למטרות תצפית שחלף מעל נהריה ועם חזרתו לדרום לבנון התרסק בים כנראה בשל תקלה טכנית. ב-11 באפריל 2005 שיגר "חזבאללה" כלי טייס תצפית נוסף שעבר בין עכו לנהריה ונחת בהצלחה בדרום לבנון.

פוסטר ובו דגם של מטוס ועליו כתובת "מרצאד 1" (כינוי ל"אבאביל") מוצג ב"יום ירושלים" בבעלבכ (12 בנובמבר, 2004)

ח. **גלשוניים ממונעים.** ניתן להרכיב עליהם מנוע בוכנה קטן לגילשון בתצורה שהופעלה ב"ליל הגילשוניים". מערכת זאת שומרת על צורתו ואופן הפעלתו של הגילשון, ויחד עם זאת מספקת לו את הדחף דרוש לעלייה בגובה ולשהייה ממושכת באוויר. משמעות הדבר טווח טיסה גדול יותר מעל ל-100 ק"מ.

ט. **טילי נ"מ מדגם SA-7 ו-SA-14 מתוצרת רוסית.**

י. **תותחים ומרגמות מדגמים שונים.**

מטול רקטות RPG שנמצא ע"י צה"ל בלבנון ועליו סמל התעשייה הצבאית איראנית (צילום: דובר צה"ל)

יא. **רקטות RPG משופרות מתוצרת**

איראנית מדגם "Nader". זוהי גרסה

איראנית לרקטת RPG-7. קוטר

ה-רש"ק העיקרי הנו 80 מ"מ, טווח

300 מטר וכושר חדירה 280 מ"מ

פלדה.

יב. **אמצעי ראיית לילה**¹¹.

יג. **ציוד ואמצעי לחימה ללוחמה ימית זעירה. ייתכן שלידי "חזבאללה" הגיעו גם כלי שיט תוקפים מתוצרת איראן (סירות טורפדו, צוללות ננס וכו').**

אופן העברת אמצעי הלחימה ללבנון

9. **מרבית אמצעי הלחימה מגיעים ללבנון דרך הנתביב האווירי באמצעות "כוח קדס". אמצעי הלחימה והציוד מועברים במטוסים איראניים, הנוחתים בשדה התעופה ה-בינ"ל בדמשק. משם הם מועברים דרך הנתביב היבשתי לידי "חזבאללה" בלבנון. הסורים התעלמו ועודם מתעלמים מפניות חוזרות ונשנות של ארה"ב, הקהילה ה-בינ"ל וה-או"ם להפסיק את השימוש בשטחם כנתביב אספקת נשק ותחמושת עבור "חזבאללה".**

10. **בשנים האחרונות ניצלו האיראנים הזדמנויות שנקרו בדרכם דוגמת טיסות הסיוע ההומניטרי לנפגעי רעידת האדמה בעיר בס, שבדרום מזרח איראן (דצמבר 2003 - ינואר 2004). באותה עת עשה "כוח קדס" שימוש במטוסי מטען איראניים וסוריים (לפחות 9 טיסות), שנשאו סיוע הומניטרי לנפגעי רעידת האדמה, על מנת להעביר באמצעותם, בדרכם חזרה לסוריה, ציוד ואמצעי לחימה בכמויות גדולות עבור "חזבאללה".**

11. **האיראנים המשיכו לשגר אמצעי לחימה ל"חזבאללה" גם בעת "מלחמת לבנון השנייה" ולאחריה, במסווה של סיוע הומניטרי¹². להערכתנו, חלק מהניסיונות הללו סוכלו עקב פעילות צה"ל. עפ"י החלטת מועצת הביטחון 1701, אמור הממשל הלבנוני לפעול למניעת הברחת אמצעי לחימה עבור "חזבאללה" (בסיוע יוניפי"ל, אם ירצה בכך). הסורים כבר הבהירו כי יתנגדו לפעילות כוח יוניפי"ל לאורך גבולם עם לבנון.**

¹¹ דובר משרד החוץ הבריטי מסר כי צה"ל מצא אמצעי ראיית לילה מתוצרת בריטניה בשימוש "חזבאללה" בדרום לבנון. ה"טיימס" הלונדוני דיווח כי כ-250 ערכות אמצעי ראיית הלילה שנמצאו בדרום לבנון נשלחו מבריטניה לאיראן בשנת 2003 במסגרת שיתוף פעולה ביניהן בתחום הלוחמה בהברחות סמים.

¹² חלק מהטיסות בהם נשלחו אמצעי הלחימה עברו דרך תורכיה. דובר משרד החוץ התורכי אישר פרסום בעיתון תורכי לפיו השלטונות התורכיים הנחיתו בכפיה שני מטוסים איראניים שהיו בדרכם לסוריה. זאת בשל חשד שמוברחים בהם אמצעי לחימה המיועדים ל"חזבאללה".

הכשרת אנשי "חזבאללה"

12. האיראנים מכשירים את מחבלי "חזבאללה" בהפעלת אמצעי הלחימה החדשים אותם הם מספקים לארגון. הם מקיימים עבור "חזבאללה" מערכת אימונים והדרכה **במחנות יעודיים באיראן**, תוך שימוש בבסיסי ובמתקני "משמרות המהפכה". כהשלמה מועברים ע"י "משמרות המהפכה" אימונים והדרכה לאנשי "חזבאללה" גם בלבנון¹³.
13. שני המחנות המרכזיים המשמשים את "כח קדס" להכשרת פעילי טרור זרים הנם **מחנה "אמאם עלי" בטהראן ומחנה בהונאר השוכן בכרג', צפונית לטהראן**. שני מחבלי "חזבאללה" שנפלו בשבי צה"ל בעת "מלחמת לבנון השנייה" מסרו בחקירתם, כי עברו אימונים ע"י פעילי "משמרות המהפכה" במחנות האימונים בכרג'. אחד מהנחקרים אף ציין, כי מפקד אימון נ"מ שעבר בשנת 99' היה מדריך איראני בכיר בשם חסן אירלו.
14. אנשי "חזבאללה" עוברים באיראן מערכת מגוונת של אימונים והדרכה, החל בתמרונים משולבים וכלה בהדרכת ירי טילי נ"ט (כולל טילי "סאגרי" ו"טאו") וירי טילי נ"מ. דגש מיוחד מושם על הכשרת יחידות "חזבאללה" המפעילות אמצעי לחימה הנתפסים כאסטרטגיים, כגון רקטות קרקע-קרקע לטווח של מעל ל-75 ק"מ ו-מזלטיים. במסגרת זאת יוזכר, כי קציני "משמרות המהפכה" סייעו ל"חזבאללה" בשיגור ה-מזלטי לישראל (מתוצרת איראנית) בנובמבר 2004.
15. במהלך "מלחמת לבנון השנייה" נפל בשבי **חסין עלי סלימאן**, מחבל מ"חזבאללה" שהיה מעורב בפעולת חטיפת שני חיילי צה"ל ב-12 ביולי, שהובילה למלחמה. המחבל סיפר בחקירתו, כי עבר אימונים באיראן יחד עם קבוצה של 40-50 אנשי "חזבאללה". אנשי הקבוצה נמנעו מהחתמת דרכוניהם בסוריה או באיראן על מנת לנסות ולהסתיר את יציאתם לאימונים באיראן.

¹³ איראן מסייעת בתחום האימונים גם לארגוני הטרור הפלסטיניים. אנשי "כח קדס" של "משמרות המהפכה" מעבירים אימונים בלבנון ולעיתים גם באיראן לפעילי טרור פלסטיניים.

המשימה שלי הייתה לחסום את (הגעת)
התיגבורת ממוצב לבנה, והדרך הפנימית.

חסין עלי סלימאן, מחבל מ"חזבאללה" שנלקח בשבי, אשר סיפר על אימונים שעברו מחבלי "חזבאללה" באיראן ע"י אנשי "משמרות המהפכה" (צילום: דובר צה"ל)

פיקוח על בניית הכוח הצבאי של "חזבאללה" והכנתו לקראת עימות אפשרי עם ישראל

16. בשש השנים שחלפו מאז נסיגת צה"ל מלבנון, עסקו "משמרות המהפכה" בלבנון בשיפור וביסוס יכולותיו המבצעיות של "חזבאללה", תוך הכנתו לקראת התמודדות אפשרית עם ישראל.

17. "משמרות המהפכה" האיראניים הקימו בדרום לבנון מערך הגנה של "חזבאללה", ארגון טרור בעל יכולות של מדינה, שדמה במבנהו יותר לדיביזיה איראנית מאשר לכוח של ארגון טרור. "דיביזיה" זו של "חזבאללה" נבנתה בפיקוח וייעוץ של אנשי "משמרות המהפכה". הללו קיימו ביקורים תכופים בדרום לבנון ובכמה מהמקרים הם אף הגיעו סמוך לגדר הגבול עם ישראל.

18. עדות לכך ניתן למצוא בדבריו של אחד ממחבלי "חזבאללה" שנלקח בשבי בעת המלחמה אשר סיפר כי לפני כשנה וחצי, בעת ששמר בעמדה בדרום לבנון, ביקרו בעמדה שני איראנים בליווי שני מפקדים ב"חזבאללה". השבוי זיהה את אחד האיראנים כ"מחמוד", איש "משמרות המהפכה", אשר הדריך אותו במהלך אימון נ"מ שעבר באיראן.

19. בפועל, מערך ה"חזבאללה" שנבנה בדרום לבנון היה תוצר ישיר של דוקטרינה איראנית וטכנולוגיה איראנית וסורית. למעשה הוקמה בדרום

לבנון מעין "דיביזיה" בדגם של "משמרות המהפכה", שכללה מספר חטיבות מרחביות ויחידות נ"ט, ארטילריה, לוגיסטיקה, הנדסה וקשר. "דיביזיה" זאת הייתה כפופה למעין מטכ"ל - המפקדה הכללית של "חזבאללה" בפרבר הדרומי השיעי של בירות (הציאחיה). "מטכ"ל" זה כלל פונקציות שונות כגון יחידה של "נשק אסטרטגי", (רקטות קרקע-קרקע), יחידה אווירית (כלי טייס בלתי מאוישים), יחידה ימית ועוד.

מימון פעילות "חזבאללה"

20. תקציב "חזבאללה" מוערך בכ-100 מיליון דולר בשנה, שרובו הגדול מתקבל מאיראן. סכום זה משמש למימון הפעילות הצבאית טרוריסטית של הארגון ובכלל זה רכש אמצעי לחימה, משכורות ללוחמים, הכשרת לוחמים והעברת כספים לתשתיות הטרור ב"שטחים".

21. בנוסף לכך משמש הסיוע האיראני הנדיב למימון הוצאותיו הארגוניות ופעילויותיו הענפות של הארגון **בתחום החברתי** (הכוללות הפעלת בתי ספר, בתי חולים ומרפאות, מוסדות סעד ועוד) **ובתחום ההסברה ואינדוקטרינציה**.

22. האיראנים מעבירים את הכספים ל"חזבאללה" באמצעות "משמרות המהפכה" (באמצעות "כח קדס") ומשרד החוץ (באמצעות שגרירויותיו בדמשק ובירות. כמו כן מועברים תקציבים ל"חזבאללה" ע"י גופים ממשלתיים למחצה, בתוכם קרנות צדקה הכפופות לח'אמנהאי להן שלוחות בלבנון.

23. יצוין, כי לאחר יציאת צה"ל מ"אזור הביטחון" הוגבר הסיוע הכספי האיראני ל"חזבאללה", הן לשם שיפור יכולותיו הצבאיות והן לשם הגברת הסיוע שלו לפעילות הטרור הפלסטינית ב"שטחים". לאחר "מלחמת לבנון השנייה" צפוי כי האיראנים יעבירו ל"חזבאללה" משאבים כספיים ניכרים,

להערכתנו בהיקף של כמה מאות מיליוני דולרים¹⁴, לשם שיקום הנזקים הכבדים שנגרמו בקרב ריכוזי האוכלוסייה השיעית בבירות ובדרום לבנון.

פגיעה בתשתיות הצבאיות של "חזבאללה" בעת המלחמה

24. ב"מלחמת לבנון השנייה" פגע צה"ל באופן נרחב בתשתיות "חזבאללה" בדרום לבנון, בירות ובקעת הלבנון. בין השאר נפגעו אמצעי לחימה רבים, נהרסו מפקדות, נגרמו אבידות רבות בקרב פעילי הארגון (למעלה מ-500 הרוגים), במידה שתצריך פרק זמן ממושך לשיקום מערך הלוחמים. ארסנל הרקטות הגדול שנצבר במשך שנים **נפגע באופן משמעותי** (בעיקר הרקטות ארוכות הטווח) אך בידי הארגון נותרו יכולות לבצע ירי לעבר מדינת ישראל.

25. חרף הפגיעות שספגה תשתיתו הצבאית של "חזבאללה", וחרף הפגיעה במעמדו בזירה הפנים-לבנונית, הארגון לא הוכרע, והיכולות שנפגעו הן **בנות שיקום**. לפיכך, צפוי שאיראן, בסיוע סוריה, יעשו מאמץ לשקם את המאחז הקדמי שלה בלבנון שנפגע בעת המלחמה, בין השאר ע"י אספקת אמצעי לחימה (בדגש על רקטות) והזרמת סכומי כסף גדולים לשיקום התשתיות האזרחיות.

¹⁴ "חזבאללה" התחייב בפומבי לשלם כ-150 מיליון דולר כפיצוי על הרס בתי מגורים, בעיקר בדרום לבנון ובצ'אחיה (הפרברים הדרומיים השיעים של בירות). סכומים בסדר גודל שכזה יכול הארגון לקבל אך ורק מאיראן.

סיכום ומסקנות

26. באמצעות הסיוע המאסיבי שהגישו איראן וסוריה ל"חזבאללה" מאז הקמתו עלה בידם להפוך את "חזבאללה" מארגון טרור לבנוני מקומי, אחד מיני רבים שפעלו בלבנון, לכח צבאי בעל יכולות מבצעיות גבוהות ובעל השפעה בעדה השיעית ובפוליטיקה הכלל-לבנונית. בראיית השתיים הפך "חזבאללה" לנכס אסטרטגי המשרת היטב את מדיניותן האזורית.

27. יכולותיו המבצעיות-טרוריסטיות של ה"חזבאללה", שהנה ברמה של מדינה ולא של ארגון טרור, הומחשו היטב ב"מלחמת לבנון השנייה", בעיתוי מוקדם יותר מאשר לו התכוונו איראן וסוריה. במלחמה הומחש, כי התשתית הצבאית שנבנתה בלבנון מאפשרת לאיראנים (ולסורים) לקיים יכולת התקפית ותגובתית מול ישראל, שהשליטה על הפעלתה נתונה במידה רבה בידי האיראנים.

28. קיומו של "חזבאללה" הופך את האיראנים, בראייתם, לגורם שביכולתו להביא להידרדרות אזורית (ללא מעורבות ישירה) ולפגוע באינטרסים של ישראל והמערב, בכפוף לשיקולי המדיניות האיראנית. על רקע זה צפוי שהאיראנים והסורים יעשו בתקופה הקרובה מאמץ לשקם את התשתית הצבאית של "חזבאללה" שנפגעה ב"מלחמת לבנון השנייה", תוך התעלמות מהחלטת מועצת הביטחון 1701.